



ENERGIMARKNADSINSPEKTIONEN	
Ank.	2018 -03- 12
D/Dnr	

KLAGANDE

1. E. ON Energidistribution AB, 556070-6060
2. E. ON Elnät Stockholm AB, 556209-8589

Ombud: Advokat Madeleine Edqvist och Mikael Wärnsby
Advokatfirman Lindahl KB

MOTPART

Energimarknadsinspektionen

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings slutliga beslut den 8 november 2017 i mål nr 4485-17, 4487-17 och 4880-17, se bilaga A

SAKEN

Villkor i samband med ökning av intäktsram enligt 5 kap. 20 § ellagen (1997:857); avvisning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten meddelar prövningstillstånd.

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens beslut och visar målen åter till förvaltningsrätten för prövning i sak.

YRKANDEN M.M.

E. ON Energidistribution AB och E.ON Elnät Stockholm AB (elnätsföretagen) yrkar att kammarrätten ska meddela prövningstillstånd, undanröja förvaltningsrättens beslut samt visa målen åter till domstolen för prövning i sak. Till stöd för sin talan uppger elnätsföretagen bl.a. följande.

Energimarknadsinspektionens beslut är överklagbara enligt ellagen, allmänna förvaltningsrättsliga principer, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (elmarknadsdirektivet) samt 3 § andra stycket förvaltningslagen (1986:223) och artikel 6.1 i den europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR).

Det är fråga om beslut i förvaltningsrättslig mening. Det är varken ”underrättelser” eller icke-överklagbara ställningstaganden såsom förvaltningsrätten menar. Energimarknadsinspektionens beslut syftar till att elnätsföretagen ska utnyttja hela de höjda intäktsramarna – dvs. även underskotten från den tidigare tillsynsperioden – under tillsynsperioden 2016-2019. Företagen lämnas inget annat val än att anpassa sig och försöka tillgodogöra sig betydande underskottsbelopp i sin helhet under den återstående tiden fram till utgången av år 2019. Energimarknadsinspektionens beslut medför alltså omedelbara faktiska och negativa verkningar som knappast kan betecknas som obetydliga.

Energimarknadsinspektionens beslut om att öka intäktsramarna för tillsynsperioden 2016-2019 utgör antingen kompletterande beslut om intäktsram enligt 5 kap. 3 § ellagen eller omprövningar under tillsynsperioden enligt 5 kap. 11 § samma lag. Beslut fattade enligt dessa bestämmelser är överklagbara enligt 13 kap. 7 § ellagen. Besluten är

dessutom överklagbara enligt artikel 37 (17) i elmarknadsdirektivet, en bestämmelse som har direkt effekt och som ger enskilda rätten att överklaga Energimarknadsinspektionens samtliga beslut som den enskilde berörs av.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten meddelar prövningstillstånd och tar upp målen till omedelbart avgörande.

Energimarknadsinspektionen har i de överklagade avgörandena – under rubriken Beslut – dels ökat elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2016–2019 med vissa belopp på grund av att företagens intäkter för tillsynsperioden 2012–2015 har understigit intäktsramen för den perioden, dels uttalat att ökningsbeloppen inte kan föras vidare till intäktsramen för nästkommande tillsynsperiod, 2020–2023.

Enligt kammarrättens mening påverkar inspektionen genom det sistnämnda uttalandet elnätsföretagens handlande på så vis att företagen, för att vara säkra på att kunna utnyttja hela intäktsramarna, måste agera under den innevarande tillsynsperioden. Uttalandet utgör därför ett förvaltningsbeslut (jfr rättsfallet RÅ 2004 ref. 8).

Inspektionens beslut i överklagad del utgör inte en sådan omprövning av intäktsramarna 2016–2019 som avses i 5 kap. 10 och 11 §§ ellagen utan får anses vara fattade enbart med stöd av 5 kap. 20 § samma lag. Beslut enligt 5 kap. 20 § ellagen får inte överklagas enligt ellagen, se 13 kap. 7 och 8 §§ nämnda lag. Frågan är om de istället kan överklagas med stöd av 3 § andra stycket samt 22 och 22 a §§ förvaltningslagen. Det förutsätter att det behövs för att tillgodose rätten till domstolsprövning enligt EKMR.

Elnätsföretagen är direkt berörda av Energimarknadsinspektionens beslut, som har gått företagen emot vad avser vidareföring av ökningsbelopp till tillsynsperioden 2020–2023. Att kunna föra vidare ökningsbelopp får ses som en sorts ekonomisk tillgång för företagen. De i målen aktuella beloppen kan dock inte slutligt beräknas förrän tillsynsperioden 2016–2019 har gått till ända och ska inte heller ingå vid fastställandet i förväg av intäktsramen 2020–2023. Om elnätsföretagen nekas att föra vidare ökningsbeloppen även genom beslut efter tillsynsperioden 2016–2019, kommer det att vara för sent för företagen att använda beloppen. Enligt kammarrättens mening måste därför frågan om hur elnätsföretagen kan utnyttja ökningsbeloppet i den nuvarande situationen anses utgöra en sådan konkret och seriös tvist som kan ge rätt till domstolsprövning enligt artikel 6.1 EKMR.

Vidare sägs följande i artikel 37 (17) i elmarknadsdirektivet i fråga om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut:

Medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga mekanismer på nationell nivå som ger den part som berörs av ett beslut fattat av en tillsynsmyndighet rätt att överklaga till ett organ som är oberoende av de berörda parterna och av någon regering.

Energimarknadsinspektionens beslut skulle vid direkt effekt även kunna vara överklagbart enligt denna artikel.

Med hänsyn till de betydande faktiska verkningar som de överklagade besluten medför för elnätsföretagen kan de dock överklagas redan med stöd av 3 § andra stycket förvaltningslagen. Besluten ska enligt 22 a § samma lag överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Förvaltningsrättens beslut om avvisning ska därför upphävas och målen visas åter till domstolen för prövning i sak.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Handwritten signatures of Peder Liljeqvist, Ola Holmén, and Göran Mattsson, written over a horizontal line.

Kammarrättslagmannen Peder Liljeqvist (ordförande) samt kammarrättsråden Ola Holmén och Göran Mattsson (referent) har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Håkan Jöngren

Handwritten signature of Håkan Jöngren.



**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**

BESLUT
2017-11-08
Meddelat i Linköping

Mål nr
4485-17, 4487-17
och 4880-17

KLAGANDE

1. E.ON Energidistribution AB, 556070-6060
2. E.ON Elnät Stockholm AB, 556209-8599

Ombud för båda: Advokaterna Mikael Wärnsby och Madeleine Edqvist
samt jur.kand. Sara Andersson
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 6
211 38 Malmö

MOTPART

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

ÖVERKLAGADE BESLUT

Se bilaga 1

SAKEN

Villkor i samband med ökning av intäktsram enligt 5 kap. 20 § ellagen
(1997:857)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar överklagandena.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

E.ON Energidistribution AB och E.ON Elnät Stockholm AB (gemensamt benämnda E.ON) bedriver elnätsverksamhet. Energimarknadsinspektionen har med stöd av 5 kap. 20 § ellagen beslutat att för tillsynsperioden 2016–2019 öka intäktsramen avseende E.ON:s respektive redovisningsenheter med i besluten angivet belopp. Beloppet motsvarar det underskott respektive redovisningsenhet haft under tillsynsperioden 2012–2015. Vidare har Energimarknadsinspektionen i besluten angett att konstaterade underskott inte kan föras vidare till tillsynsperioden 2020–2023.

E.ON yrkar att förvaltningsrätten undanröjer Energimarknadsinspektionens beslut, i den del som avser att underskotten för respektive redovisningsenhet från tillsynsperioden 2012–2015 inte kan föras vidare till tillsynsperioden 2020–2023, och fastställer att underskotten från tillsynsperioden 2012–2015 får föras vidare till perioden 2020–2023 och därefter påföljande tillsynsperioder.

I beslutsbilaga 1 finns en förteckning över de redovisningsenheter som omfattas av detta beslut, målnummer hos förvaltningsrätten och uppgift om överklagade beslut.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Tillämpliga bestämmelser m.m.**

I 5 kap. ellagen finns bestämmelser om intäktsram. Enligt 2–3 §§ ska en nätkoncessionshavare inför varje tillsynsperiod lämna in ett förslag på intäktsram till Energimarknadsinspektionen som därefter och senast två månader innan tillsynsperioden börjar ska fastställa en intäktsram. I

10–16 §§ finns vidare bestämmelser om omprövning av intäktsram. Enligt 12 § kan en nätkoncessionshavare inom fyra månader efter en tillsynsperiods slut ansöka hos Energimarknadsinspektionen om att intäktsramen för perioden ska ökas.

Av 5 kap. 20 § ellagen framgår att om en nätkoncessionshavares samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

Regler om överklagande finns i 13 kap. 5–9 §§ ellagen. Av 7 § framgår att beslut i fråga om intäktsram enligt 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Enligt 8 § får andra beslut enligt ellagen än dem som anges inte överklagas till domstol. Av förarbetena till ellagen framgår inte vilka överväganden som medfört att endast de i 13 kap. uppräknade besluten får överklagas. Det enda som anges i förarbetena är att ett beslut enligt 5 kap. 10 § att inte ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden på ansökan av ett nätföretag av praktiska skäl inte bör kunna överklagas. Detta eftersom nätföretaget inte riskerar att drabbas av någon beaktansvärd rättsförlust genom en sådan ordning. En omprövning av intäktsramen ska kunna ske efter tillsynsperiodens slut och det framstår därför inte som motiverat att belasta domstolarna med överklaganden även under den pågående tillsynsperioden (prop. 2008/09:141 s. 39 och 57).

Av 22–22 a §§ förvaltningslagen (1986:223) följer att beslut fattade av en förvaltningsmyndighet och som kan överklagas ska överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Av 3 § första stycket förvaltningslagen framgår att om en annan lag eller en förordning innehåller någon bestämmelse som avviker från förvaltningslagen, gäller den bestämmelsen. I paragrafens andra stycke stadgas att bestämmelserna om överklagande i förvaltningslagen dock alltid

tillämpas om det behövs för att tillgodose rätten till domstolsprövning av civila rättigheter eller skyldigheter enligt artikel 6.1 i den europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Förvaltningsrättens bedömning

Energimarknadsinspektionens beslut att öka E.ON:s intäktsramar för tillsynsperioden 2016–2019 har fattats med stöd av 5 kap. 20 § ellagen. E.ON har inte invänt mot de belopp med vilket respektive intäktsram ökats. Överklagandena avser i stället Energimarknadsinspektionens ställningstagande om att det belopp med vilken intäktsramen ökats inte får föras vidare till tillsynsperioden 2020–2023. Enligt förvaltningsrättens uppfattning synes lagstiftaren inte ha haft i åtanke att ett sådant beslut ska meddelas med stöd 5 kap. 20 § ellagen. Det kan därför sättas i fråga om Energimarknadsinspektionens ställningstagande i denna del kan anses vara ett beslut som fattats enligt 5 kap. 20 § ellagen. Oavsett om det överklagade ställningstagandet är att hänföra till 5 kap. 20 § ellagen är emellertid förvaltningsrättens bedömning att det inte är överklagbart.

Av bestämmelserna i ellagen om överklagande följer att ett beslut om att öka intäktsramen enligt 5 kap. 20 § ellagen inte är överklagbart. Enligt förvaltningsrätten medför inte 3 § andra stycket förvaltningslagen att ett sådant beslut ändå är överklagbart eftersom E.ON inte riskerar att drabbas av någon beaktansvärd rättsförlust. Detta eftersom det finns möjligheter att få en domstolsprövning av Energimarknadsinspektionens ställningstagande i samband med att en intäktsram fastställs inför en tillsynsperiod eller vid en eventuell omprövning efter tillsynsperioden.

För det fall Energimarknadsinspektionens ställningstagande inte är att se som ett beslut fattat enligt 5 kap. 20 § är det likväl inte överklagbart. Överklagandeinstitutets funktion är att bereda den som berörs av ett besluts verkningar en möjlighet att få beslutet ändrat eller upphävt, eller med andra ord att få de av honom eller henne oönskade verkningarna eliminerade. Därav följer att principiellt endast beslut som har – eller åtminstone är ägnade att få – rättsverkningar tillerkänns överklagbarhet. I praxis har även vissa beslut som saknar rättsverkningar konstaterats vara överklagbara när beslutens innebörd haft en betydande faktisk verkan för den klagande (se t.ex. RÅ 2004 ref. 8).

Energimarknadsinspektionens ställningstagande att de konstaterade underskotten inte får föras vidare till tillsynsperioden 2020–2023 framstår visserligen som betungande. Ett sådant beslut vinner enligt grundläggande förvaltningsrättsliga principer emellertid inte rättskraft i den mening att beslutet förhindrar en senare prövning av samma sak (se bl.a. Ragnemalm, Förvaltningsprocessrättens grunder, 10 uppl., s. 133 och von Essen, Processramen i förvaltningsmål, uppl. 1:2, s. 74, 79 och 93f). Energi- marknadsinspektionens ställningstagande är därmed inte bindande vid ett fastställande av intäktsramen för tillsynsperioden 2020–2023 eller vid en eventuell omprövning efter tillsynsperioden enligt 5 kap. 12 § ellagen. Energimarknadsinspektionens ställningstagande är inte heller förenat med några rättsverkningar under tillsynsperioden 2016–2019. Ställningstagandet är närmast att se som en underrättelse från myndighetens sida om hur ett eventuellt underskott kommer att hanteras i en framtida tillsynsperiod (jfr RÅ 1990 ref. 100 och HFD 2017 ref. 37). Inte heller kan Energimarknads- inspektionens ställningstagande anses medföra sådana betydande faktiska verkningar för E.ON att ställningstagandet på den grunden ska kunna överklagas.

Energimarknadsinspektionens ställningstagande, oavsett om det anses vara fattad med stöd av 5 kap. 20 § ellagen eller på annan grund, är således inte överklagbart. E.ON:s överklaganden ska därför avvisas. Att Energi- marknadsinspektionen bifogat överklagandehänvisning medför ingen annan bedömning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3109/1D).

Olof Danielsson
rådman

Föredragande har varit Marie Wickström.

**FÖRTECKNING ÖVER KLAGANDE M.M.****Mål nr 4485-17**

Klagande E.ON Energidistribution AB, 556070-6060¹
Överklagade beslut 2017-05-22, dnr 2017-102092 och 2017-102036
Redovisningsenheter REL00615 och REL00957

Mål nr 4487-17

Klagande E.ON Elnät Stockholm AB, 556209-8599
Överklagat beslut 2017-05-22, dnr 2017-102091
Redovisningsenhet REL00571

Mål nr 4880-17

Klagande E.ON Energidistribution AB, 556070-6060²
Överklagat beslut 2017-06-14, dnr 2017-101787
Redovisningsenhet RER00855

¹ Tidigare E.ON Elnät Sverige AB

² Tidigare E.ON Elnät Sverige AB



HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.